

KOLOSTOMİ İRRİGASYONU İLE YAŞAM EĞİTİM REHBERİ

YARA OSTOMİ İNKONTİNANS
HEMŞİRELERİ DERNEĞİ

2024
ANKARA

KOLOSTOMİ İRRİGASYONU İLE YAŞAM EĞİTİM REHBERİ

YARA OSTOMİ İNKONTİNANS
HEMŞİRELERİ DERNEĞİ

2024
Ankara

YAZARLAR

Zehra GÖÇMEN BAYKARA

Aysel ÖREN HİN

Emine SEZGÜNSAY

EDİTÖRLER

Ayişe KARADAĞ

MİZANPAJ

Burcu DULUKLU

Gözde TÜRKMENOĞLU KÜÇÜKAKÇA

ISBN:

978-605-69900-4-5

Basım Yeri

Engin ÖZTÜRK-ÖZTÜRK TİCARET

Erzurum Mahallesi Dumlupınar Caddesi Gül Sokak 3-15/A

Cebeci/Çankaya-ANKARA

Tel: 0312 362 20 67

e-posta: engin@ozturkticaret.com.tr

www.ozturkticaret.com.tr

Yayım İzni:

Bu kitap Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği'ne aittir. Kitabın bir bölümü veya tamamı Yara Ostomi İnkontinans Hemşireleri Derneği'nin yazılı izni olmadan basılamaz, çoğaltılamaz ya da yayınlanamaz.

Fotoğraflar Yara, Ostomi, İnkontinans Hemşireleri Derneği arşivinden alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. KOLOSTOMİ NEDİR.....	1
2. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU NEDİR	2
3. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU YAPMANIN AVANTAJLARI NELERDİR?	3
4. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU YAPMANIN DEJAVANTAJLARI VAR MIDIR?	5
5. KOLOSTOMİ İÇİN İRRİGASYON UYGULAYABİLİR MİYİM? .	6
6. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU KİMLER İÇİN UYGUNDUR?	7
7. NE ZAMAN KOLOSTOMİ İRRİGASYONUNA BAŞLAYABİLİRİM?	9
8. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU İÇİN HANGİ MALZEMELERE İHTİYACIM VAR?.....	10
9. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU NASIL YAPILIR?	12
10. KOLOSTOMİ İRRİGASYONUNUN POTANSİYEL RİSKLERİ VEYA KOMPLİKASYONLARI NELERDİR?	21
11. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR	22
KAYNAKLAR	24

ÖNSÖZ

Bu kitapçık, kolostomi açılması sonrasında günlük yaşantınızı kolaylaştırabilecek bir uygulama olan kolostomi irrigasyonu ile ilgili sorularınızı cevaplamak amacı ile Yara, Ostomi, İnkontinans Hemşireleri Derneği (YOİHD) tarafından hazırlanmıştır.

Bu kitapçık tüm sorulara cevap veremeyecektir, bu nedenle sorularınızı hemşireniz ve doktorunuza sormaktan çekinmeyiniz. Kitapçıkta sorularınızı yazmanız için not alma alanları bırakılmıştır. Soracağınız soruları bu kısımlara not alabilir, aldığınız cevapları da aynı yere not edebilirsiniz. Başka hastaların sıklıkla sorduğu sorular kitapçığın son kısmında bulunmaktadır. Unutmayınız, saçma soru yoktur!

Hastalığınız ve KOLOSTOMİ ameliyatınız hakkında bilgi edinirken, yalnız olmadığınızı, bu ameliyatın dünya üzerinde her yıl, her yaş grubundan (yeni doğan bebekler de dâhil) ve her iki cinsiyette de binlerce kişide uygulandığını bilmenizi isteriz. Bu insanların çok büyük bir çoğunluğu dolu dolu, sağlıklı ve aktif yaşamlarını sürdürebilmektedirler.

PROF. DR. ZEHRA GÖÇMEN BAYKARA

**YARA OSTOMİ İNKONTİNANS HEMŞİRELERİ DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU BAŞKANI**

1. KOLOSTOMİ NEDİR?

Kolostomi, kalın bağırsağa (kolon) uygulanan cerrahi uygulamalar sonrasında karın duvarında bir açıklık oluşturularak kalın bağırsağın dışarı ağızlaştırılması işlemidir. Oluşturulan ağız kısmına stoma adı verilmektedir. Kolostomi oluşturulan bireylerde dışkı anüs (makat) yerine stomadan vücut dışına çıkar. Kolostomide anüsteki gibi dışkı kontrolünü sağlayan kaslar bulunmadığı için dışkı istemsiz olarak dışarı atılır. Stoma çevresine sabitlenen bir torba yardımıyla dışkı toplanarak vücuttan uzaklaştırılır. Bu nedenle kolostomisi olan bireylerin, bağırsak içeriğinin toplanabileceği torbayı / adaptörü sürekli kullanmaları gerekir.

Kolostomi, bireyin hastalığına göre bazı insanlarda geçici olarak oluşturulur ve bir süre sonra başka bir cerrahi operasyonla bağırsak uçları birleştirilerek stoma kapatılır. Buna geçici kolostomi adı verilir. Kalıcı kolostomi oluşturulduğunda ise bireylerin kolostomi ile hayatlarının tamamını sürdürmesi gerekmektedir. Kalıcı kolostomisi olan bireylerde kolostomi irrigasyonu alternatif bir boşaltım yöntemidir.

2. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU NEDİR?

Kolostomi irrigasyonu, geçirdiği ameliyat sonrası yaşamına kalıcı kolostomi ile devam eden bireylerde, bağırsak hareketlerini düzenlemek ve bağırsakları temizlemek için kullanılan bir uygulamadır. Bu işlem; günlük hayatını sürdürürken sürekli olarak kolostomi torbası takıp gün içerisinde birkaç kez torba değişim veya boşaltımı işlemini yapmayı gerektirmeyen, dışkı çıkışının kontrollü bir şekilde tek seferde olmasını sağlayan ve daha küçük, kompakt bir torba tipi olan stoma kepi kullanmaya olanak sağlayan alternatif bir yöntemdir. İşlem, kolon olarak adlandırılan kalın bağırsağın, günlük olarak karındaki stomadan ölçülü miktarda ılık su ile yıkanmasını içerir. Kolostomi irrigasyonu bağırsağın boşalmasını sağlamak için kullanılan mekanik bir yöntemdir. Uygulanan ılık su bağırsakta ilerleyici hareketler oluşturarak depolanan dışkının stoma yoluyla dışarı atılmasını sağlar. Böylece, bireyin gün içerisinde kolostomi torbası takmasına ve düzenli torba boşaltımları yapmasına gerek kalmaz. Kolostomi irrigasyon işlemi, başlangıçta 24 saatte bir yapılır, daha sonra bu süre 48 ya da 72 saatte tekrarlanacak şekilde düzenlenir. Kolostomi irrigasyonunun sıklığı hastanın işleme verdiği cevaba göre stoma ve yara bakım hemşiresi tarafından düzenlenir. Birey irrigasyon uygulaması sonrası, gün içerisinde stomasını bir stoma kepi ile veya bir stoma tıkaçı ile kapatabilir.

3. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU YAPMANIN AVANTAJLARI NELERDİR?

Kolostomi irrigasyonu yapmanın stoma ile sürdürdüğünüz yaşantınızda oluşturabileceği fayda ve kolaylıklar aşağıdaki gibidir.

Kolostomi irrigasyonu, bireyin bağımsızlığını ve yaşam kalitesini artırarak stomalı yaşama daha kolay uyum sağlamasına yardımcı bir uygulamadır. İrrigasyon işleminin başlıca avantajları şunlardır;

- İrrigasyon size özgürlük ve kontrol sağlar. Yaptığınız irrigasyon sayesinde gün içerisinde torba değişimi veya boşaltımı yapmanıza gerek kalmaz.

- Kişiden kişiye değişmekle birlikte günde bir, 48 saat veya 72 saatte bir irrigasyon yapılması gerekir. Böylece torba boşaltımı ve değişimi için ayırdığınız zaman azalmış olur.

- Kolostomi irrigasyonu, stoma torbası boşaltımı ve dışkılamanın yönetimi konusunda size kolaylıklar sunduğu için benlik imajınız gelişir ve benlik saygınız yükselir.

- İrrigasyonlar arasındaki sürede stoma torbası kullanmaya genellikle ihtiyaç duymazsınız. Kolostominizi kapatmak için stoma kepi veya tıpası kullanmanız yeterli olur. Bu da size hareket kolaylığı ve daha estetik bir görüntü sağlar.

- İrrigasyon sonrasında sadece stoma kepi kullanırsanız, ameliyat öncesi dönemde giydiğiniz kıyafetleri giyme konusunda daha motive hissedersiniz.

- Düzenli irrigasyonlar sızıntı nedeni stoma torbasının ciltten ayrılması sorununu önlemeye veya azaltmaya yardımcı olur.

- Kolostomi irrigasyonu, sızıntı nedeni ile oluşabilecek cilt problemlerini önlemeye veya azaltmaya yardımcı olur.

- İrrigasyon sonrası kontrolsüz gaz, kötü koku çıkışının azalması / olmaması size kendinizi daha konforlu hissettirir.

- Gaz ve kötü kokuya yol açan besinleri içeren diyet kısıtlamasının ortadan kalkmasını sağlar.

- İrrigasyon, ameliyat öncesinde yapılan iş ve diğer sportif aktivitelere rahatlıkla katılabilmenizi destekler.
- İrrigasyonun günlük yaşantınıza olan pozitif etkileri yaşam kalitenizi yükseltir.

4. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU YAPMANIN DEJAVANTAJLARI VAR MIDİR?

Kolostomi irrigasyonu yapmanın yönetilebilir dezavantajları aşağıda sıralanmıştır.

- İrrigasyon işlemi özellikle yeni öğrendiğiniz aşamalarda zaman alıcı olabilir (banyo veya tuvalette 30-60 dakika geçirmeniz gerekecektir).

- Kolostomi irrigasyonu bir rutin olarak sürdürüldüğünde etkin olur. Hayatınız her günü, iki günde bir veya 72 saatte bir aynı saatte kolostomi irrigasyonu için zaman ayıramayacaksanız, irrigasyon size uygun olmayabilir.

- İrrigasyon işlemi sırasında, özellikle ilk uygulamalarda bazı kişilerde karında gerginliğe bağlı ağrı, rahatsızlık oluşabilmektedir. Bu nedenle ilk irrigasyonlar klinikte bir stomterapi hemşiresinin kontrolünde yapılmalıdır. Sonrasında işleme uyumunuz arttığında bu durumların oluşmaması için gerekli tedbirleri kendiniz sağlayabilirsiniz.

5. KOLOSTOMİM İÇİN İRRİGASYON UYGULAYABİLİR MİYİM?

İrrigasyon, kolostomisi olan herkes için uygun değildir. Kolostomi irrigasyonu için uygun bir hasta olup olmadığınızı öncelikle hekiminizle ve stomaterapi hemşirenizle görüşmeniz gerekir. Kolostomi irrigasyonuna başlayabilmeniz için ve nasıl yapılacağını öğrenmeniz için öncelikle sağlık profesyonellerinden destek almanız gerekmektedir.

6. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU KİMLER İÇİN UYGUNDUR?

Aşağıda yer alan kolostomi türlerinden birine sahipseniz irrigasyonu sizin için bir seçenek olabilmektedir:

- İnen kolon (desenden) kolostomisi olan bireyler: Katı dışkı karnın sol kısmında bulunan inen kolon olarak adlandırılan bölümde oluşmaya başlar. Bu nedenle bu alanda açılan kolostomiler kolostomi irrigasyonu uygulanabilen kolostomilerdir.

- Sigmoid kolostomisi olan bireyler: Normal bireylerde dışkı inen kolonda katılaştıktan sonra sigmoid kolona doğru ilerler ve rektuma (dışkının vücut dışına atılmak için bekletildiği bölüm) ulaşır. Sigmoid kolonda da dışkı tıpkı inen kolonda olduğu gibi katıdır. Bu nedenle sigmoid kolonda oluşturulmuş kolostomiye sahip bireylerde kolostomi irrigasyonu uygulanabilir.

- Bireye kolostomi irrigasyonu uygulanabilmesi için, yukarıdaki tıbbi durumlara ek olarak;

- Stomada ve / veya stoma çevresinde herhangi bir sorunu olmayan,
- İrrigasyon tekniğini öğrenebilecek beceri ve istekliliğe sahip olan,
- Fiziksel, zihinsel sınırlılıkları olmayan,
- Düzenli beslenme alışkanlığı olan,
- Hastalık ve tedavisi ile ilgili bir sorunu olmayan,
- Ameliyat öncesi dönemde bağırsak alışkanlığı düzenli olan bireylere

kolostomi irrigasyonu uygulanabilir.

Aşağıdaki durumlarda kolostomi irrigasyonu yapmak uygun değildir:

- İşlemi öğrenemeyecek ve / veya uygulayamayacak kadar yaşlı olma
- Ameliyattan önce bağırsak boşaltımının düzenli olmaması
- Parastomal herniasyon (fıtık)
- Stomal prolapsus (bağırsağın vücudun dışına çıkması)
- Stomal stenoz (darlık; stoma çapının gereğinden çok küçülmesi)
- Crohn hastalığı veya divertikülit gibi irritabl bağırsak hastalığının

mevcudiyeti

Kolostomi irrigasyonu planlanırken dikkat edilmesi gereken diğer hususlar aşağıdaki gibidir:

- İshali olan veya enterit tanısı bulunan kişilerde kolostomi irrigasyonu başarılı olmayabilir.

- İrrigasyon böbrek veya kalp sorunları olan kişiler için genellikle uygun değildir. Bunun nedeni, irrigasyonun vagus sinirini uyararak aşırı sıvı yüklenmesine veya kalp atış hızının aşırı yavaşlamasına neden olabilmesidir.

- Kolostomi irrigasyonunu başarılı bir şekilde yapmak için görme ve el becerisi gereklidir. Bu becerilerini yitiren kişiler için irrigasyon uygun olmayabilir.

- Alkol tüketimi kolostomi irrigasyonunun verimli bir şekilde yapılmasını olumsuz etkileyebilir, çünkü susuz kaldığınızda bağırsağınız irrigasyon için verilen suyun büyük kısmını emecektir.

- Düzenli egzersizle birlikte az sıvı tüketiyorsanız benzer şekilde bağırsağınız irrigasyon için verilen suyun büyük kısmını emebilir.

- İrrigasyonu kendi kendinize sürdürmeyi öğrenmek birkaç deneme gerektirebilir; başarıya ulaşmak için sabır ve motivasyon gerekir.

- Kemoterapi / radyoterapi tedaviniz sürüyorsa, bu tedavileriniz tamamlanana kadar kolostomi irrigasyonu yapmanız ertelenecektir.

7. NE ZAMAN KOLOSTOMİ İRRİGASYONUNA BAŞLAYABİLİRİM?

Kemoterapi / radyoterapi almıyorsanız veya almanız planlanmamışsa, ameliyattan sonra bağırsaklarınız tekrar çalışmaya başlar başlamaz; ameliyat sonrası 5-7. günlerde irrigasyona başlayabilirsiniz. Bununla birlikte, ameliyattan sonraki erken dönemde birey ve ailesinin başatması gereken birçok fiziksel, sosyal ve psikolojik faktör vardır. Bu nedenle birçok hekim ve stoma bakım hemşiresi, bireye ameliyat sonrası toparlanma süreci tanıyabilmek için operasyondan iki veya üç ay sonra kolostomi irrigasyonuna başlamayı önerirler.

Hekiminiz kolostomi irrigasyonu için uygun olduğunuza karar verirse, stoma bakım hemşireniz irrigasyon işlemini size öğretmek için planlama yapacaktır. Bu eğitim süreci hastanedeki kliniklerde veya stoma bakım merkezlerinde yürütülmektedir. Kolostominizden yapılacak ilk irrigasyon işleminde barsağınıza uygulanan suya barsağınız bazı tepkiler gösterebilmektedir. Mide bulanması, tansiyon değişiklikleri gibi tepkileri uygun şekilde yönetebilmek için ilk uygulamalarınızın hastanede ve stoma bakım hemşireniz ile birlikte uygulanması gerekmektedir. İrrigasyon işlemi tekrarlandıkça barsağınız bu sürece uyum kazanacak ve tepkiler ortadan kalkacaktır.

Stoma bakım hemşireniz irrigasyon işleminde ihtiyacınız olacak tüm ekipmanı açıklayacak ve malzemelerin temininde size yardımcı olacaktır. Size işlemin basamaklarını açıklayacak, uygulama esnasında sizin malzemelerin kullanımını öğrenmeniz için uygulama yapmanıza izin verecektir. Siz malzemeleri kullanarak güvenli bir şekilde irrigasyon yapana kadar işlemde size yardımcı olacak ve sorularınızı yanıtlayacaktır.

İrrigasyon için gerekli olan malzemeleri temin edip işlemin uygulanmasına yönelik eğitimleri aldıktan sonra stoma bakım hemşireniz kendi başınıza uygulama yapmak için sizi yönlendirecektir.

8. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU İÇİN HANGİ MALZEMELERE İHTİYACIM VAR?

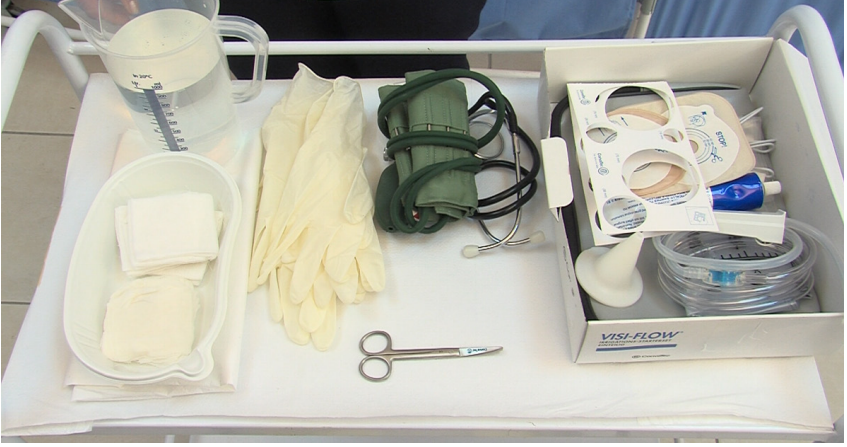
Kolostomi irrigasyonu için ihtiyaç duyacağınız ekipmanları farklı üretici firmalardan temin edebilirsiniz. Özellikle ihtiyaç duyacağınız malzemeler konusunda stoma bakım hemşireniz size tavsiyelerde bulunacaktır. Malzemeleri eczanelerden veya tıbbi malzeme satışı yapan medikallerden alabilirsiniz.

Kolostomi irrigasyonu için ihtiyacınız olan malzemeler aşağıda sıralanmıştır:

- İrrigasyon sistemi / seti (sıvı torbası, sıvı akış tüpleri, sıvı akış regülatörü ve konik uç)
- 1 litre 37-38°C ılık su (500ml ile 1000ml arasında bir miktar kullanılacaktır.)
- Boşaltım torbasının cilde tutturulmasını sağlayan stoma adaptörü (Tek parça sistemlerde torba ve adaptör birlikte olur. Torba ve adaptör iki ayrı parça ise çift parçalı sistem olarak adlandırılır.)
- Stomaya direkt yerleştirilerek veya stoma adaptörünün üzerine uygulanarak stomadan çıkan dışkıyı tuvalete ya da çöp kutusuna boşaltılmasını sağlayan boşaltım torbası ve klips
- Konik ucun yerleştirilmesine yardımcı olmak için su bazlı kayganlaştırıcı
- Çöp kovası veya çöp poşeti
- Islak mendil ve tuvalet kağıdı
- Ayarlanabilir kemer
- Steril olmayan eldiven
- Stoma torbası (tercihen tek parça alttan boşaltmalı) veya kepi
- Stoma çapı ölçüm cetveli
- Kolostomi irrigasyonu ilk kez uygulanıyorsa stetoskop ve tansiyon aleti
- Su geçirmez koruyucu örtü
- Askı
- 2 adet tek kullanımlık böbrek küvet
- Gerekirse kıvrık uçlu makas, yedek çamaşır

Kolostomi irrigasyonunda az kireçli musluk suyu kullanılabilir. Fakat kullanacağınız musluk suyunun güvenliğinden emin değilseniz veya kireç oranı yüksekse şişelenerek satışı sunulmuş suların kullanımı önerilmektedir. Evde arıtıcı kullanılarak hazırlanan suyun sodyum oranlarının yüksek olması

Resim 1. Kolostomi irrigasyonunda kullanılan malzemeler

9. KOLOSTOMİ İRİGASYONU NASIL YAPILIR?

Stoma ve yara bakım hemşireniz size kolostomi irrigasyonunu nasıl yapacağınızı gösterecektir. İşlem hakkında bilmeniz gereken genel bilgiler aşağıdaki gibidir.

- Kolostomi irrigasyonunu tuvalette yapmanız önerilmektedir.
- İrrigasyon işlemi ilk uygulamalarda bir saat kadar sürebilir. İlerleyen zamanlarda sizin pratikliğiniz ve barsağınızın işleme uyumu artacağı için işlem süresi kısılacaktır.
- İrrigasyonu her gün aynı saatte yapmak bağırsak alışkanlığı geliştirdiği için en uygun yöntemdir.
- İrrigasyonu, kolostomi açılmadan önce bağırsak hareketinizin olduğu saatte yapmak isteyebilirsiniz.
- Yemekten veya sıcak bir içecek tükettikten sonra bağırsak hareketliliği gelişeceği için sonrasında irrigasyon yapmak uygun olabilir.
- İrrigasyon sırasında karın ağrısı veya mide bulantısı oluşabilir. Su akışının çok hızlı olduğu veya suyun çok soğuk olduğu durumlarda bu belirtiler gözlemlenebilir.
- Altı ila sekiz hafta içinde bağırsaklarınız kolostomi irrigasyonu prosedürüne alışacak ve bağırsak hareketleri düzenli hale gelecektir.
- İrrigasyon uygulaması sonrasında stomanızı kapatmak için stoma kepi veya normalde kullandığınız torbalardan daha küçük bir torba kullanabilirsiniz.

Kolostomi irrigasyonunun uygulanması basamakları aşağıdaki gibi ilerlemektedir.

1. İrrigasyon için gerekli olan malzemeleri uygulamayı yapacağınız alanda kolayca ulaşabileceğiniz bir şekilde hazırlayın.
2. İşlemi hemşireniz ile birlikte ilk defa yapıyorsanız, hemşireniz işlem öncesinde yaşam bulgularınızı değerlendirecektir.
3. El hijyeninizi sağlayın ve eldivenlerinizi giyin.
4. Uygulamanın yapılacağı banyonun / tuvaletin veya odanın kapısını kapatın.

5. İrrigasyon setinin bağlantılarını yapın. Konik ucu irrigasyon seti ile birleştirin. İrrigasyon sisteminin sıvı akış regülatörünü kapatarak sıvı torbasına vücut sıcaklığındaki (37°C) 500–1500 ml ılık suyu doldurun.

Resim 2. Konik ucun irrigasyon seti ile birleştirilmesi

Suyun soğuk olması bağırsak kramplarına, sıcak olması ise bağırsak mukozasında yanıklara yol açabilir. Bazı irrigasyon setlerinin üzerinde suyun sıcaklığını gösteren termometre bulunmaktadır, bu termometre ile suyun sıcaklığını kontrol edebilirsiniz. Eğer termometre yoksa suyun sıcaklığını serçe parmağınız ile kontrol edin.

İrrigasyon işlemi için 500–1500 ml sıvı kullanılır. Ancak sizin için uygun olan sıvı miktarını bağırsağınızın etkili boşalma durumuna göre deneyim ile belirleyebilirsiniz. Başlangıçta 1000 ml sıvı ile başlayın daha sonra, stomaterapi ünitesindeki kontrollerinizde, stoma ve yara bakım hemşireniz sıvı miktarının azaltılmasını önerebilir.

6. İrrigasyon seti üzerindeki akış regülatörü yardımıyla sıvı akış tüpleri içerisindeki havayı boşaltın. İrrigasyon setinin içinde hava kalması durumunda karnında gaz, gerginlik ve ağrı oluşabilir.

7. İrrigasyon için hazırladığınız sıvı torbasını oturduğunuzda omuzunuzdan yüksekte kalacak bir seviyedeki askıya asın. İrrigasyon seti yaklaşık olarak stomadan 45-50 cm yüksekte olmalıdır. İrrigasyon torbasının daha yüksek bir yere asılması durumunda yer çekiminin etkisi ile sıvının akış hızı artacağından rahatsızlık hissedebilir veya karın ağrısı yaşayabilirsiniz. Yüksekliğin daha az olması durumunda ise sıvının akış hızı yavaşlayacaktır.

Resim 3. İrrigasyon torbasının yüksekliğinin ayarlanması

8. İrrigasyon işlemi için en uygun pozisyon oturma pozisyonudur. Uygulamayı yapabilmek için boşaltım torbasının alt ucunu alafrağa tuvalet sarkıtacak şekilde tuvaletin önünde oturun. Eğer alafrağa tuvalet yoksa bir sandalyeye oturun ve boşaltım torbasının ucunu çöp kovasının içine sarkıtacak şekilde kovayı bacaklarınızın arasına yerleştirin.

9. Kıyafetlerinizi stoma bölgesi açıkta kalacak şekilde açın.
10. Kıyafetlerinizin kirlenmesini önlemek için koruyucu örtüyü yerleştirin.

Resim 4. İrrigasyona hazırlık için koruyucu örtü yerleştirme

11. Stomadaki torbayı / adaptörü daha önce size öğretilen şekilde çıkartın. Stomanın etrafındaki cildi ılık su ve yumuşak bir alkolsüz ıslak mendille temizleyip iyice kurulayın.
12. Stomanızın nemli, kırmızımsı pembe renkte, ciltle aynı seviyede ya da karın üzerinde kabarık bir tomurcuk gibi, yuvarlak, oval veya düzensiz şekilde olup olmadığını gözlemleyin.
13. İrrigasyon setinin boşaltım torbasını stomaya yerleştirin. Kullandığınız sistem tek parça ise adaptör ve torba aynı anda vücudunuza yerleşmiş olacaktır. Bu torbaların yapışkanlığı ya da bir kemer aracılığı ile takılan çeşitleri mevcuttur. Eğer kemer kullanılıyorsa, bağırsak hareketlerini önleyecek şekilde sıkı, dışkının cilde sızmasına neden olacak şekilde gevşek olmamalıdır.
14. İrrigasyon boşaltım torbasının alt ucunu bacaklarınızın arasından tuvalete veya çöp kovasına sarkıtın.

Resim 5. İrrigasyon boşaltım torbasının yerleştirilmesi

15. Elinizin işaret parmağını suda çözünebilir kayganlaştırıcı ile yağladıktan sonra irrigasyon torbasının üst kısmındaki açıklıktan elinizi geçirerek stomadan içeri ilerletin ve stomanın yönünü belirleyin. Stomanın yönünü belirlemek irrigasyon setinin konik ucunun doğru yöne yerleştirilmesini ve suyun bağırsak içerisinde daha kolay verilmesini sağlar.

Resim 6. Stomanın yönünü belirleme

16. Eldiven kullanıyorsanız eldivenlerinizi değiştirin.

17. Setin konik ucunu suda çözünebilen kayganlaştırıcı ile yağlayın ve nazikçe stoma yönünde içeri ilerletin.

Resim 7. İrrigasyon setinin konik ucunu stomaya yerleştirme ve sabitleme

18. Konik ucu, stoma içine verilen sıvının dışarı sızmasını önleyecek şekilde sabitleyin ve sıkı tutun.

19. Diğer el ile akış tüpü üzerindeki sıvı akış regülatörünü yavaşça açın. Suyun yavaşça stomadan bağırsağınızın içine doğru akmasına izin verin. İrrigasyon sıvısının barsağa verilmesi işlemi 5 ila 15 dakika sürmelidir.

Resim 8. Kolostomi irrigasyonu için sıvı akışını başlatma

20. Suyun bağırsak içine verilmesinde güçlük yaşanırsa konik ucu hafif ileri geri hareket ettirin. Konik uç bağırsak duvarına dayanmış olabilir.

21. Eğer ilk kez irrigasyon yapılıyorsa hemşireniz bu aşamada yaşam bulgularınız ile mide bulantınız, ağrı veya krampınız olup olmadığını değerlendirecektir.

22. Eğer kramp tarzında karın ağrısı, baş dönmesi gibi belirtiler gelişirse suyun verilmesini durdurun, suyun ısısı ve irrigasyon torbasının yüksekliğini kontrol edin, pozisyon değiştirin, karnınıza hafif masaj yapın ve rahatladıktan sonra işleme devam edin.

23. Sıvıyı barsağa verdiğinizde sıvı akış regülatörünü kapatın.

24. Konik ucu yaklaşık bir dakika kadar bağırsak içersinde tuttuktan sonra yavaşça çıkartın ve irrigasyon torbasının üst ucundaki klembi kapatın.

25. Dışkı ve suyun 20 ila 30 dakika boyunca boşaltım torbasından tuvalete veya çöp kovasına akmasına izin verin. Ardından irrigasyon torbasının altını klempleyebilir ve isterseniz kalkabilirsiniz. Bağırsak içeriğinin büyük bir bölümü ilk 15 dakika içinde boşalacaktır.

26. Bağırsak içine verilen sıvının boşalmasında bir sorun yaşanırsa hareket edin ve karnınıza hafif masaj uygulayın.

27. Dışkı ve su akışı tamamiyle durduğunda irrigasyon torbasını çıkarın, içerisinde dışkı var ise tuvalete boşaltın.

28. Irrigasyon torbasını cildinizden çıkarttıktan sonra stomanın etrafındaki cildi temizleyin ve kurulayın.

29. Stoma çapını ölçerek adaptörü / tek parça torbanızı stoma çapına uygun ölçüde kesin.

Resim 10. Irrigasyon sonrası temiz stoma torbası veya kep uygulama

30. Stomanıza stoma kepi veya küçük stoma torbası uygulayın. Irrigasyon işleminden sonra torba, stoma kepi ya da tıpa gibi malzemelerden herhangi biri kullanılabilir. İlk hafta tek parçalı alttan açık / kapalı torba kullanılabilir. Daha sonra eğer 24 saat boyunca torbaya gelen çıktı miktarı 30 ml'den az ise stoma kepi veya tıpa kullanabilirsiniz.

31. Konik ucu ve irrigasyon torbasını suyla durulayın.

32. Dilerseniz 1 ölçü beyaz sirkeyi 3 ölçü ılık su ile karıştırın ve irrigasyon torbasının içine doldurun. Torbanın altını klempleyerek içerisinde temizlenmesi için hafifçe sallayın. Sonrasında boşaltarak su ile durulayın. Irrigasyon setleri üretici talimatı doğrultusunda ortalama 6-12 ay süresince kullanılabilir.

32. İrrigasyon torbasının kuruması için uygun bir alanda asın veya bekletin.
33. Malzemeleri toplayın.
34. Kıyafetleriniz kirlenmişse yedek kıyafetlerinizi giyin.
35. Eldiven kullandıysanız eldivenleri çıkartın ve ellerinizi yıkayın.

10. KOLOSTOMİ İRRİGASYONUNUN POTANSİYEL RİSKLERİ VEYA KOMPLİKASYONLARI NELERDİR?

- Nadir de olsa stoma çevresindeki ciltte tahriş gelişebilir. Yanma, kaşıntı, kızarıklık, ısı artışı veya sulu akıntı gibi enfeksiyon belirtileri fark ederseniz, sağlık kuruluşuna başvurmalısınız.

- İrrigasyon işlemi esnasında stomanın mukozasında az miktarda kan olması normaldir.

- İrrigasyon işlemleri arasındaki sürede bazı bireyler az miktarda dışkı sızıntısı yaşarlar. Stoma kepi veya küçük boyutlarda bir torba kullanmanız gerekebilir.

- İrrigasyon sonrası ishal (diyare) gelişebilir. İshal durumunda diyetinizde bulunan besinleri düzenleyin ve sıvı alımınızı arttırın. Şikayetleriniz geçmez ise sağlık kuruluşuna başvurmalısınız.

- Stoma boyutunda veya görünümünde değişiklik gözlemlerseniz sağlık kuruluşuna veya stoma bakım hemşirenize başvurmalısınız.

- Aşırı mide bulantısı ve kusma, birkaç saatten uzun süren şiddetli mide kramplarınız oluşursa sağlık kuruluşuna başvurmalısınız.

- Gaz veya dışkıda (stoma çıkışı) önemli azalma, olağandışı koku veya şiddetli kanama gözlemlerseniz sağlık kuruluşuna başvurmalısınız.

11. KOLOSTOMİ İRRİGASYONU HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR

İrrigasyon işlemi sırasında verilen su bağırsağıma / stomama zarar verir mi?

Hayır. Çünkü irrigasyon sırasında temiz içme suyu kullanılmaktadır. Suyun bağırsağına olan etkisi mekanik olarak bağırsak hareketlerini arttırmaktır. Ancak içilecek kadar temiz olmayan su ile irrigasyon işlemi yapılmamalıdır. Aksi halde bağırsak enfeksiyonları ve ishal gelişebilir.

İrrigasyon işlemi sırasında suyu bağırsak içine veremezsem ne yapmalıyım?

İrrigasyon setinin klempini kapatın. Bağırsağın yönünü parmağınızla tekrar belirleyin. Sıvı setinin stomadan yüksekliğini tekrar kontrol edin. Konik ucu belirlenen yönde stomaya yerleştirin. Setin açıklığını kontrol edin. Karnınıza hafif masaj uygulayın. Sıvıyı verdiğiniz karın bölgesine basınç uygulamayacak şekilde pozisyonunuzu değiştirin, ayağına kalkın ve tekrar oturun.

İrrigasyon işlemi sırasında kullanılan konik uç bağırsağıma / stomama zarar verir mi?

Hayır. Konik uç bağırsak boşluğuna yerleştirilir ve bağırsakta herhangi bir delinme vb. yol açacak kadar sert değil tam tersine oldukça yumuşaktır. Ayrıca konik uca sürülen kayganlaştırıcı konik ucun bağırsak içine rahat girmesini sağlar.

İrrigasyon işlemi her gün yapılmalı mıyım?

İrrigasyon işleminin sıklığı herkese göre değişir. İrrigasyon işlemine ilk başlandığı zaman bir ay boyunca her gün, daha sonra gün içinde iki irrigasyon arasında gelen dışkı miktarına göre stoma bakım hemşiresinin önerisi ile iki veya üç günde bir olacak şekilde düzenlenebilir.

İrrigasyon işlemini bir süre yaptıktan sonra bırakıp yeniden başlayabilir miyim?

İrrigasyon işlemi sayesinde bağırsak hareketleri düzene girmektedir. Bu nedenle uygulamaya ara verilmemesi önerilmektedir. Ancak zorunlu durumlarda ara verdiğinizde tekrar başlayabilirsiniz.

İshal olduğumda irrigasyona devam etmeli miyim?

İshal olduğunuzda irrigasyon işlemine ara veriniz. Çünkü ishalde kontrolsüz ve sürekli bir gaita (dışkı) çıkışı söz konusudur. İrrigasyondan istenen sonucu alamazsınız.

Kemoterapi alırken irrigasyon yapabilir miyim?

Kemoterapi ve radyoterapi alırken kolostomi irrigasyonu yapmanızda hiçbir sakınca yoktur. Ancak bu tedavilere bağlı ishal ve halsizlik gibi sorunlar irrigasyonun başarısını etkilemektedir. Bu nedenle tedavi sürecinde ara verebilir sonra tekrar başlayabilirsiniz. Bu kararı siz, hekiminiz ve stoma bakım hemşireniz birlikte vermelisiniz.

Kolostomi irrigasyonu uygulaması sırasında ne tür güçlüklerle karşılaşabilirim?

Kolostomi irrigasyonu uygulaması sırasında kramp, karın ağrısı, karında gerginlik, baş dönmesi, konik ucun stomaya yerleştirilmesinde zorluk, stoma içine sıvı akışında güçlük yaşanması, konik uç etrafından sıvının sızması, stoma içine sıvının erken boşalması, bağırsak içeriğinin tamamen boşalamaması, stomada kanama olması gibi güçlüklerle karşılaşabilirsiniz. Bu sorunlar çok sık görülmemekle birlikte karşılaştığınızda Stoma ve Yara Bakım Hemşirenize danışınız, önerilerini uygulayınız.

KAYNAKLAR

1. Ian Settlemire. Colostomy Irrigation, New Ostomy Patient Guide. United Ostomy Associations of America, 2022; 43-45. <https://www.ostomy.org/wp-content/uploads/2020/10/UOAA-New-Ostomy-Patient-Guide-2020-10.pdf>
2. Tallman NJ, Cobb MD, Grant M, Wendel CS, Colwell J, Ercolano E, Krouse R. Colostomy irrigation. *Journal of Wound, Ostomy and Continence Nursing*. 2015 Sep 1;42(5):487-93.
3. Carlsson E, Gylin M, Nilsson L, Svensson K, Alverslid I, Persson E. Positive and negative aspects of colostomy irrigation: a patient and WOC nurse perspective. *Journal of Wound Ostomy & Continence Nursing*. 2010 Sep 1;37(5):511-6.
4. Cesaretti IU, Santos VL, Schifftan SS, Vianna LA. Colostomy irrigation: review of a number of technical aspects. *Acta Paulista de Enfermagem*. 2008;21:338-44.
5. Karadag A, Baykara ZG. Colostomy irrigation: an important issue for Muslim individuals. *Asian Pac J Cancer Prev*. 2009 Jan 1;10(6):1189-90.
6. Grant M, McMullen CK, Altschuler A, Hornbrook MC, Herrinton LJ, Wendel CS, Baldwin CM, Krouse RS. Irrigation practices in long-term survivors of colorectal cancer (CRC) with colostomies. *Clinical journal of oncology nursing*. 2012 Oct;16(5):514.
7. Karadağ A, Bülent Menteş B, Ayaz S. Colostomy irrigation: results of 25 cases with particular reference to quality of life. *Journal of Clinical Nursing*. 2005 Apr;14(4):479-85.
8. Cesaretti IU, Santos VL, Schifftan SS, Vianna LA. Colostomy irrigation: review of a number of technical aspects. *Acta Paulista de Enfermagem*. 2008;21:338-44.
9. American Cancer Society. Caring for a Colostomy [<https://www.cancer.org/treatment/treatments-and-side-effects/treatment-types/surgery/ostomies/colostomy/management.html>]. Accessed 15/10/2023.
10. Cleveland Clinic. Colostomy Irrigation [<https://my.clevelandclinic.org/health/treatments/10747-colostomy-irrigation>]. Accessed 5/10/2023.

YARA OSTOMİ İNKONTİNANS
HEMŞİRELERİ DERNEĞİ

ISBN: 978-605-69900-4-5